

6D070700 – «Тау-кен ісі» мамандығы бойынша
 философия докторы (PhD) ғылыми дәрежесін алу үшін ұсынылған
 «Күсмүрын карьері жағдауларының тұрактылығына
 бұрғылау-жару жұмыстарының әсерін зерттеу» тақырыптағы
 Хусан Болатханның докторлық диссертациясына
 ресми рецензенттің жазбаша пікірі

р/ н №	Критерийлер	Критерийлер сәйкестігі (жауаптардың біреуін белгілеу кажет)	Ресми рецензенттің ұстанымы
1.	Диссертация тақырыбының (бекіту күніне) ғылымның даму бағытарына және/немесе мемлекеттік мемлекеттік бағдарламаларға сәйкестігі:	1.1 Ғылымның даму бағытарына және/немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкестігі: 1) Диссертация мемлекет бюджетінен жобаның жағынан қаржыландырылатын жобаның немесе нысаналы бағдарламаның аясында орындалған (жобаның немесе бағдарламаның атавы мен нөмірі) 2) Диссертация баска мемлекеттік бағдарлама аясында орындалған (бағдарламаның атавы) 3)Диссертация Республикасының жаңындағы Жогары ғылыми-техникалық комиссиясымен Қазақстан Республикасының Үкіметі	Диссертация Қазақстан Республикасының Укіметі жаңындағы Жогары ғылыми-техникалық комиссиясымен бекітілген «Габиғи, оның ішінде су ресурстарын ұтымды пайдалану, геология, кайта өндіреу, жана материалдар мен технологиялар, қауіпсіз бұйымдар мен конструкциялар» атты басым бағытқа сәйкес келеді

<p>2. Гылымға манзыздылығы</p>	<p>Жұмыс ғылымға елеулі Улесін косады/костайлды, ал оның манзыздылығы ашылған/ашылмаган.</p>	<p>Диссертациялық жұмыстың манзыздылығы өндіріс орында кездесетін курделі мәселелелерді практикалық түрғыдан шешу карастырылған. Бұргылау жару жұмыстары кезінде жарлыстан туындаған толқының қашалықты қашылтыққа жетегіндігі турағы және оның карьердің жағдауларына қашалықты асер беретіндігі турағы маселе талқыланған. Сонымен катар жарықшактарды анықтау үшін, бірнеше горизонтарға рейқа колдану арқылы жарлыска дейінгі және жарылыстан кейінгі түсірілім жасалынған.</p>
<p>3. Өзі жазу принципі</p>	<p>Өзі жазу деңгейі:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1) жогары; 2) оргапша; 3) темен; 4) өзі жазбаган <p>Жұмыстың максатын анықтау автор зерттеу міндеттерін алға көю үшін, отандық және шетелдік жариялымдарда макалалар мен бағнамалардың тезистерін жазуга катысты. Осы түрнұла диссертант өзінің зерттеу барысында алған жұмыстарының нәтижелерін колданды, яғни ол нәтижелер ғылыми жаналық пен практикалық қындылықты аныктайды.</p> <p>4. Ішкі бірлік принципі</p> <p>негізdemесі:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1) негізделген; 2) жартылай негізделген; 3) негізделмеген. <p>4.1 Диссертация өзектілігінің жұмыстың өзектілігі бүркілау-жару жұмыстары кезінде жағдаулардың тұрактылығын қадағалап тиісті адын ала шараларды колдану арқылы, жарылыс жұмыстарының онғайлы параметрлерін ұсыну.</p> <p>4.2 Диссертация мазмұны диссертация тақырыбын айқындаіды және зерттелетін мәселенің мазмұнын тольк ашады.</p> <ul style="list-style-type: none"> 1) айқындаіды; 2) жартылай айқындаіды; 3) айқындаамайды <p>Диссертация мазмұны тақырыбка сай екенін көрсетеді және зерттелетін мәселенің мазмұнын тольк ашады. Альынған ғылыми және практикалық нәтижелер койылған максатқа жетуге бағытталған.</p>	

4.3 Максаты мен міндеттері диссертация тақырыбына сәйкес келеді:	Зертеудің максаты мен міндеттері диссертациялық жұмыстың тақырыбына сәйкес келеді. Койылған міндеттерге сәйкес диссертациялық жұмыстың тиісті белімдері аныкталды.	
1) <u>сәйкес келеді;</u> 2) жартылай сәйкес келеді; 3) сәйкес келмейді	4.4 Диссертацияның барлық белімдері мен құрылымы логикалық байланыскан: 1) <u>тольк байланыскан;</u> 2) жартылай байланыскан; 3) байланыс жок	Диссертацияның барлық белімдері мен ережелер толықымен өзара байланысты. Жүргізілген зертеулер логикалық дәйектілікпен сипатталатын ғылыми жұмыстың тұгас жүйесін білдіреді.
4.5 Автор ұсынған жаңа шешімдер (кагидаттар, әдістер) дәлелденіп, бүріннан белгілі шешімдермен салыстырылып бағаланған: 1) <u>сыни талдау бар;</u> 2) талдау жартылай жүргізілген; 3) талдау өз пікірін емес, баска авторлардың слітемелеріне негізделген	Автор ұсынған жаңа шешімдер белгілі шешімдермен салыстырында негізделген және бағаланады, сынни талдау бар.	
5. Гылыми жаңашылдық принципі	5.1 Гылыми нәтижелер мен жаңадаттар жаңа болып табыла ма? 1) тольғымен жаңа; 2) <u>жартылай жаңа (25-75% жаңа болып табылады);</u> 3) жаңа емес (25% кем жаңа болып	Игерілген көністік жағына караң күлау қаупі бар, тау жыныстарының оргаша каттылығы ($f > 10$) жоғары ірі блоктардағы контур маңындағы қолпарылыстың көлбек зарядтау бұрышын $60-75^\circ$ жеткізу арқылы, кемерлің үзак уақыт бойы тұрактылығын камтамасыз ету үшін онтайланып көрсетілген.

	таблицалды)	
5.2 Диссертацияның корытындылары жана бойлып таблица ма?	Диссертацияда ғылыми нәтижелерге негізделген жана корытындылар бар. Алынған нәтижелердің жаналығы Scopus базасына кіретін халыкаралық рейтингтік басылымдарда макалалардың жариялануымен расталды.	
1) толығымен жана; 2) жартылай жана (25-75% жана бойлып таблицалды); 3) жаңа емес (25% кем жана бойлып таблицалды)	5.3 Техникалық, технологиялық, экономикалық немесе басқару шешімдері жана және негізделген бе? 1) толығымен жана, 2) жартылай жана (25-75% жана бойлып таблицалды); 3) жаңа емес (25% кем жана бойлып таблицалды)	Технологиялық шешімдер жана және негізделген бойлып таблицалды, бұл халыкаралық шетелдік конференцияларда макалалар тезистерінің жариялануымен, нәтижелерді практикалық қызметке енгізу актісімен расталады.
6. Негізгі корытындылардың негізділігі	Барлық корытындылар ғылыми түрнұдан карағанда ауқымды дәлелдемелерде негізделген/негізделмеген (qualitative research және өнертану және гуманитарлық бағыттары бойынша)	Алынған нәтижелер, сондай-ақ диссертация корытындылар негізделген және сенімді, бұл зерттеу әдістерімен, эмпирикалық және есептелген мәліметтермен камтамасыз етіледі.
7. Корғауға шығарылған негізгі қағидаттар	Әр қағидат бойынша келесі сұрақтарға жауап беру кажет: 7.1 Қағидат дәлелденді ме? 1) дәлелденді;	Корғауға шығарылған 3 қағидаттар: 1) Коргалатын қағидат бойынша жауаптар:

		2) шамамен дәлелденді; 3) шамамен дәлелденбейі; 4) дәлелденбейі	7.1 дәлелденді 7.2 жок 7.3 иә 7.4 кен 7.5 иә
		7.2 Тривиалды ма?	
		1) иә, 2) жок	
		7.3 Жана ма?	2 коргалатын қажидат бойынша жауаптар:
		1) иә; 2) жок	7.1 дәлелденді 7.2 жок
		7.4 Колдану деңгейі:	7.3 иә 7.4 кен 7.5 иә
		1) тар; 2) ортаса; 3) кен	
		7.5 Макалада дәлелденген бе?	3 коргалатын қагидат бойынша жауаптар:
		1) иә; 2) жок	7.1 дәлелденді 7.2 жок 7.3 иә 7.4 кен 7.5 иә
8.	Дәйектілік принципі Дереккөздер мен ұсынылған	8.1 Әдістеменің тандауы - негізделген немесе әдіснама накты жазылған	Әдістеменің тандауы негізделген.
		1) иә; 2) жок	

<p>акпараттың дәйектілігі</p> <p>8.2 Диссертация жұмысының нәтижелері компьютерлік технологияларды колдану арқылы ғылыми зерттеулердің көзінде заманы адистері мен деректердің өндеу және интерпретациялау әдістемелерін пайдалана отырып алынған:</p> <p>1) иә:</p> <p>2) жок</p>	<p>Диссертация жұмысының нәтижелері Эллис-3 сеймостанциясын колдану арқылы, сеймикальк кофицентті аныктап және компьютерлік технологияларды колдану арқылы ғылыми зерттеулердің көзінде заманы адистері мен деректердің өндеу және интерпретациялау әдістемелерін пайдалана отырып бағдарламалық жасақтамасы арқылы тау массивіндегі геомеханикалық процестердің акырлы элементтер әдісімен сандық модельдеу жүзеге асырылған.</p> <p>8.3 Теориялық корытындылар, модельдер, аныкталған өзара байланыстар және заңдылыктар эксперименттік зерттеулермен дәлелденген және расталған (педагогикалық ғылымдар бойынша дауырау бағыттары үшін нәтижелер педагогикалық эксперимент негізінде дәлелденеді):</p> <p>1) иә:</p> <p>2) жок</p> <p>8.4 Манызды мәлімдемелер накты және сенімді ғылыми әдебиеттерге сілтемелермен <u>расталған</u> / ішінара расталған / расталмаган</p> <p>8.5 Пайдаланылған әдебиеттер тізімі әдеби шолуға <u>Жеткілікті</u>/жеткілікіз</p>
	<p>Манызды мәлімдемелер колданыстағы және сенімді ғылыми әдебиеттерге сілтемелермен расталады. Бул пайдаланылған әдебиеттер тізімінен көрінеді.</p> <p>Автор жеткілікті әдеби дереккөздерге шолу жасады. Scopus және Web of Science халыкаралық рецензияланатын деректер базасынан алынған</p>

9	Практикалық құндылық принципі	<p>9.1 Диссертацияның теориялық манызы бар:</p> <p><u>1) ие;</u></p> <p><u>2) жок</u></p>	<p>дереккөздерге сілтемелер келтірілген.</p> <p>Жұмыста теориялық манызы бар нәтижелер мен оларға негізделген тұжырымдар келтірілген. Теориялық мән тау сілемдерінен газ шыгару процестерінің өзегеру динамикасын зерттеу нәтижелерінде көрсетілген.</p> <p>9.2 Диссертацияның практикалық манызы бар және алғынан нәтижелерді практикала қолдану мүмкіндігі жоғары:</p> <p><u>1) ие;</u></p> <p><u>2) жок</u></p> <p>9.3 Практикалық ұсныстар жана болып табылады?</p> <p>1) тольғымен жана;</p> <p>2) жартылай жана (25-75% жана болып табылады);</p> <p>3) жана емес (25% кем жана болып табылады)</p>
10.	Жазу және ресімдеу сапасы	<p>Академиялық жазу сапасы:</p> <p><u>1) жоғары;</u></p> <p>2) орташа;</p> <p>3) оргашадан төмен;</p> <p>4) төмен.</p>	<p>Академиялық жазудың сапасы жоғары, диссертацияны ресімдеу талаптарға сәйкес келеді.</p>

Корытныңды:

6D070700 – «Тау-кен ісі» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) ғылыми дөрежесін алу үшін ұсынылған «Кұсмұрын карьері жағдауларының тұрактылығына бұрлықтуу-жару жұмыстарының әсерін зерттеу» тақырыптағы Хусан Болатханның докторлық диссертациясы жоғары дентейде орындалды және өзекті колданбалы міндетті шешелі. Диссертациялық жұмысы жана негізделген нәтижелер жиынтығын камтиды, және колданыстағы нормативтік талаптарға жауап береді.

Диссертациялық жұмыс Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі Білім және ғылым саласындағы сапаны камтамасыз ету комитетінің философия докторы (PhD) ғылыми дәрежесін ату үшін ұсынылған диссертацияларға койлаптын талаптарына сәйкес келеді деп есептеймін және Б. Хусанға 6D070700 – «Гау-кен ісі» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) ғылыми дәрежесін беру туралы КР БФМ Білім және ғылым саласындағы сапаны камтамасыз ету комитеті алдында өтініш білдіруді ұсынамын.

Ресми рецензент:

ЖПС «F30» «FeоМарк»
ғылыми жұмыс бойынша
директорлық орынбасары
Техника ғылымдарының кандидаты

Габайдулин Р.И.

Приказ Р. Гайдара
Исп. отдан под
отдел кадров

